

СТАНОВИЩЕ

по дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „наказателно право“ на тема „Отнемане на имущество в полза на държавата при изпиране на пари“ с автор Доротея Иванова Мишкова-Кехайова - докторант на самостоятелна подготовка към катедрата по наказателноправни науки в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

от проф. Лазар Георгиев Груев - ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“

Приех да поема научното ръководство на докторанта без колебание, по следните съображения:

Познавам Доротея Кехайова от студентските ѝ години. Още тогава беше видим подчертания ѝ интерес към наказателното право, както и желанието ѝ непрекъснато да обогатява и усъвършенства знанията си, да не се задоволява с допустимия минимум, да търси - и което е по-важното - да открива нови полета за изява и хоризонти на мисълта. Спомням си, че като участник в кръжока по наказателно право тя избра и подготви на добро ниво разработка, посветена на проблемите на наказателното право в практиката на Конституционния съд, като на заключителната научна сесия защити убедително развитите в работата тези.

Доротея Кехайова избра наказателното право за своя професионална съдба. Понастоящем тя е наказателен съдия в Софийския районен съд повече от девет години и отзивите за работата ѝ са добри. Тя сама избра темата на своята дисертация, разработи я в основни линии и я представи за обсъждане в катедрата с желанието да бъде зачислена

като докторант на самостоятелна подготовка. Още на този първоначален етап се отбеляза, че по съществото си е представен един относително завършен труд - и като структура и като съдържание, при това - добре оформен и грамотно поднесен и след оживена дискусия катедрата единодушно взе решение да предложи зачисляването ѝ като докторант на самостоятелна подготовка.

След зачисляването ѝ Доротея Кехайова продължи упорито и последователно работата си по дисертационния труд. Издирваше, проучваше и анализираше свързаните с темата ѝ научни публикации, методично събираше съдебна практика както на български, така и на европейски съдебни институции, непрекъснато дообогатяваше труда, разширяваше изложението и навлизаше методично в дълбочината на проблемите. Изключително добрата ѝ езикова подготовка (тя владее перфектно английски и френски език) ѝ помагаше без проблем да се ориентира и запознава в оригинал със съответни на разработката ѝ публикации и съдебни решения. Положи с отличен успех изпита за докторантски минимум. Придържаше се към плана за работа по дисертацията и винаги, когато това ѝ се струваше необходимо, обсъждаше отделни въпроси с научния ръководител. Участва със своя самостоятелна разработка в организирана от катедрата научна конференция, като същевременно подготви и представи статии, свързани с темата на труда в авторитетни научни списания и те бяха приети за печат.

Дисертационният труд „Отнемане на имущество в полза на държавата при изпиране на пари“ е научно изследване изцяло самостоятелно дело на неговия автор. Убеден съм, че уважаваните рецензенти ще го анализират в детайли, което ми позволява (а намирам

това и за необходимо) да посоча най-напред някои по общи (принципни) приноси моменти в него, както и съображения за автора му.

Авторът на дисертацията Доротея Кехайова е завършен юрист с подчертан афинитет към наказателното право. Тя е изключително работоспособна и добре организирана, доказателство за което е факта, че въпреки всеизвестната огромна натовареност на съдиите в СРС намираще достатъчно време за разработката на дисертационния труд.

Впрочем, това е и един от съществените приноси на този труд. Той носи белезите не само на завършено теоретично съчинение, което анализира множество свързани с темата му разработки, но в голяма степен е практически „базиран“ - от една страна - и „ориентиран“ - от друга, т.е. научните изводи почиват и на прецизен анализ на съдебната практика, а предложенията са насочени пряко към подобряването ѝ. Ето защо твърдя, че един от значимите фактори за зрелостта на този труд е и богатият опит на неговия автор като действащ наказателен съдия.

Това обстоятелство допринася и за още една отличителна характеристика на дисертацията. Становищата на автора ѝ по отделните въпроси са ясни и макар в духа на научната традиция често да са полемично формулирани, винаги са категорично поднесени. Тази яснота на позицията, куражът да се заяви собствено мнение, при коректно посочване и цитиране на други виждания, следва обезателно да се оцени по достойнство. В особена степен това се отнася до онази част от разработката, в която след анализ на действащата правна рамка в областта на т.н. „гражданска конфискация“ по ЗОПДНПИ са формулирани критични бележки именно поради противоречие не само с международните и европейски стандарти, но и с основни принципи на правото, закрепени в ЕКЗПЧОС.

Съществен общ принос на дисертацията е и нейният комплексен характер. В няколко посоки. *Най-напред* по отношение обхвата на анализа. Той не се ограничава в рамките на НК, а напълно логично изследва и проблемите на отнемането на имущество в полза на държавата и по специалния ЗОПДНПИ, както и по ЗАНН. *Същевременно* са анализирани и критично оценени относимите международни инструменти и актовете на ЕС в разглежданата област. Разбирайки, че „тези механизми не функционират в „международноправен вакуум“ авторът е използвал сравнителноправен анализ, във фокуса на който попадат правните системи на Холандия, Люксембург, Швейцария, Великобритания и САЩ. Този анализ - и това е много важно да се подчертае - не стои изолиран от изложението, не служи за „украшение“ на работата, а е умело вплетен в основата ѝ като база за сравнение, като еталон и критерий, въз основа на които са направени и изводите и предложенията за усъвършенстването на правната рамка у нас.

Следва да се оцени като принос и едно друго достойнство на рецензирания труд. През него - от самото начало до края - като „червена нишка“ върви идеята, че разглеждането на проблемите, свързани с отнемането на имущество в полза на държавата при изпиране на пари, предложенията за усъвършенстване на правната уредба на съответните механизми и в крайна сметка подобряването на съдебната практика при правоприлагането вървят „ръка за ръка“ с осигуряването на гаранции за защита правата на засегнатите лица и съобразяването на уредбата по отнемане с основни правни принципи, в това число презумпцията за невинност, принципът *ne bis in idem* и принципът за пропорционалност на санкцията. За мен това е един от сигурните индикатори за зрелостта на автора и достойнството на неговия труд.

В тази връзка намирам за необходимо и правилно да препоръчам на автора - след съответна коригираща редакция - да издаде съчинението си, защото съм убеден, че то ще бъде посрещнато и използвано с интерес не само от теоретиците, но в значително по-голяма степен от практикуващите юристи в процеса по правоприлагането. Трудностите при реализирането на наказателна отговорност за изпиране на пари, а толкова повече - при отнемането на имущество в полза на държавата са всеизвестни и - без съмнение - прави чест на автора, че се захвана, успешно подготви и представи за публична защита в завършен вид своята разработка.

Като вземам предвид изложеното и като се основавам на качествата на представения за публична защита дисертационен труд „Отнемане на имущество в полза на държавата при изпиране на пари“ категорично заявявам положителната си, висока оценка за него и предлагам на уважаваните колеги членове на научното жури да вземем решение, с което да дадем на Доротея Иванова Мишкова-Кехайова - докторант на самостоятелна подготовка към катедрата по наказателноправни науки в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ образователната и научна степен „доктор“.

21.05.2015 г.

проф. Лазар Груев